

IX Kaupunkisuunnittelun seminaari 7.10.2015

”Oulun imago – raikas vai tunkkainen”

Tilauksen avaus, apulaiskaupunginjohtaja Matti Matinheikki:

Keskustellaanko nykyisessä kaupunkipolitiikassa liikaa säästöistä? Säästäminen ei yksin riitä, tulisi myös luoda uutta, joka vie kaupunkia eteenpäin. Aivan liian vähän keskustellaan siitä, miten Oulua tulisi kehittää, jotta kaupunki tulevaisuudessa kiinnostaisi kuntalaisia ja liike-elämää. Tampereella, Lahdessa, Helsingissä keskustellaan kaupungin ydinkeskustan kehittämisestä, myös Oulussa tähän tulisi käyttää enemmän aikaa ja muistaa keskustan kehittäminen myös tulevassa talousarviokeskustelussa. Yhdyskunta- ja ympäristöpalveluissa on käynnistetty viimeisen puolen vuoden aikana isoja hankkeita: torin- ja asemaseudun kehittämishankkeet ja tapahtumapaikkojen mm. Kuusisaaren kehittämishanke. Säästöjen kohteista on vaikea löytää poliittista yhteisymmärrystä, toivottavasti on helpompi löytää yhteisymmärrys niistä asioista, jotka vievät kaupunkia eteenpäin.

Kommenttipuheenvuoro, LL ja sisätautien erikoislääkäri, johtaja ja hallituksen jäsen Ilari Kerola, tiivistelmä:

Oulusta luodaan kuvaa pohjoisen alueen suurimpana kaupunkina, joten myös sen ydinkeskustaa tapahtumineen tulee kehittää pohjoisen alueen isoimmaksi. Oulun keskusta tarvitsee tiiviimpää asuinrakentamista ja enemmän asukkaita, jotta keskusta elävöityy ja palveluille tulee riittävä asiakaspohja. Ihmiset haluavat asua keskustassa, jos asuntoja vain riittää. Luonnollinen suunta laajentaa keskustaa on ylöspäin. Oululla on hyvät lähtökohdat tapahtumakaupungiksi: hyvä sijainti ja riittävän etäällä muista isommista kaupungeista. Tapahtumajärjestäjille voisi järjestää koulutusta, jotta he osaisivat hyödyntää Oulun tiloja paremmin, mm. uutta Kivisydäntä voisi hyödyntää tapahtumapaikkana. Nykyisellään Oulu on parhaimmillaan kesällä, jolloin on hyvin tapahtumia ja hyvällä säällä keskustassa riittää ihmisvilinää vaikka keskustassa ei olisikaan muuta ohjelmaa. Tapahtumia tulisi olla enemmän myös kylminä vuoden aikoina ja myös tiloja, joissa tapahtumia voidaan kylmään vuodenaikaan järjestää. Hyviä esimerkkejä tulevista talvikauden tapahtumista ovat Valoa Oulu! -festivaali ja joulutori. Katetut lämpimät yhteistilat, kuten kauppakeskus Valkean yhteyteen rakennettava katettu katutila luovat kohtaamis- ja kaupunkikulttuurin paikkoja syksyn, talven ja kevään ajaksi. Uutta arkkitehtuuriohjelmaa laadittaessa olisi syytä pohtia, että minkälainen ympäristö luo elävää kaupunkikulttuuria ja kohtaamispaikkoja keskustaan.

Kysymyksiä ja keskustelua arkkitehtuuriohjelmasta:

Heli Metsäpelto, tapahtumapäällikkö: Valoa Oulu! -festivaalia vietetään tänä vuonna marraskuun lopussa torialueella, kirjaston ja teatterin kulmilla, Linnasaarella ja Kiikelin saarella, viime vuonna festivaaleilla kävi 25 000 kävijää. Eri kaupunkitiloista, joita voisi käyttää tapahtumiin, sekä ideoista uusiksi tapahtumiksi voi olla yhteydessä SIKUn tapahtumat, kumppanuudet ja kaupunkikulttuuritiimiin. Ideoita otetaan mielellään vastaan edelleen kehitettäväksi.

Jukka Kolmonen, kaupunginvaltuutettu: Esityksissä nousi esille Oulun vesielementit: meri-, suisto- ja jokiympäristö. Oulussa on myös järviä, Pyykösjärvi ja Kuivasjärvi, joita ympäristöineen olisi syytä hoitaa paremmin.

Lyly Rajala, kaupunginvaltuutettu: Kallioparkin käyttäminen tapahtumapaikkana on hyvä idea. Oulun kaupungin keskustan pyöräilyolosuhteita tulee kehittää paremmaksi.

Juha Vuorio, kaupunginvaltuutettu: Myös kaupungin joukkoliikennettä tulee kehittää. Suistoaluetta tulee kehittää, mm. teatteritalo tulisi sijoittaa pois nykyiseltä paikaltaan pitkän aikajänteen tarkastelussa, jotta tilalle saataisiin veteen ja merellisyyteen liittyviä elementtejä.

Risto Kalliorinne, yhdyskuntalautakunnan puheenjohtaja: Yhdyskuntalautakunnassa on käsittelyssä pyöräilyn ja kevyenliikenteen kehityssuunnitelma. Suunnitelma on osa keskustavisiota ja on seuraava suuri keskustakehittämisen hanke, jos se vain saa kaupungin budjetissa rahaa toteuttamiseen.

Suvi Helanen, kaupunginvaltuutettu: Tervajuoksun lähtö ja maali voitaisiin toteuttaa kallioparkkiin. Voiko valtuutettujen kortilla pysäköidä kallioparkkiin, Oulussa kun ei joukkoliikenne kaikista kaupunginosista keskustaan toimi.

Matti Matinheikki, apulaiskaupunginjohtaja: Kivisydäntä hallinnoivalla Oulun pysäköinnillä on positiivinen suhtautuminen kallioparkin käyttämiseen tapahtumapaikkana.

Raimo Hämeenniemi, kaupunginvaltuutettu: Kallioparkki on saanut paljon positiivista palautetta. Tapahtumat kallioparkissa tullaan varmasti mahdollistamaan, pysäköinnin salliminen kallioparkissa kaupunginvaltuutettujen pysäköintikortilla on valmistelun alla. Joukkoliikenteessä on ongelmia myös muissa kaupungeissa, ei vain Oulussa. Joukkoliikenteen palvelutasoa parannetaan koko ajan.

Kommenttipuheenvuoro, Helsingin kaupungin kulttuurijohtaja Stuba Nikula:

Suomalaiset muuttavat maan sisällä keskimäärin huonommin kuin muut kansat: Suomessa 85 % todennäköisyydellä se kaupunki, jossa opiskelet on se kaupunki jossa kuolet. Oululle, joka on suuri opiskelukaupunki tämä on vahvuus. Suomessa kaupungeista lähialueiden kuntiin muuttaminen on kääntynyt toiseen suuntaan: ihmiset muuttavat kehyskunnista keskustaan, koska keskustassa on enemmän mahdollisuuksia. Taloudellisesti niukkoina aikoina ei tule keskittyä pelkästään leikkaamaan vaan myös mahdollistamaan. (tähän väliin kirjoitettu teksti)

Kuten johtamillani projekteilla, Kaapelitehtaalla ja Suvilahdella, ei myöskään kaupungin suunnittelussa ole koskaan maalia, vain pelkästään suunta. Kaupunkia ei voi suunnitella valmiiksi, väliaikaisuus ja tapahtumat ovat poikkeustiloja ja sen takia kaupunkilaisia kiinnostavia. Tapahtumassa esitettiin yhdeksi Oulun arvoista hulluutta, esitän Oulun arvoksi ylpeyttä, ja ylpeyttä nimenomaan siitä, että Oulu on maailman paras Oulu.

Keskustelua:

Matias Ojalehto, sivistys- ja kulttuurilautakunnan puheenjohtaja: Tulevaisuudessa hartiapankkirankentaminen vähenee ja asuinrakentaminen painottuu yhä enemmän yhtiömuotoiseen rakentamiseen, jolloin esitetty ympäristötaidemaksu kohdistuisi myös pientalorakentajiin. Ympäristötaidemaksun tulisi määräytyä rakennusluvassa esitettyjen kerrosalaneliömetrien mukaan, eikä tontin rakennusoikeuden mukaan, kuten nyt on esitetty. Ympäristötaidemaksun perusteluissa

rakentamisen kustannuksia tulisi verrata muiden kaupunkien sijasta Oulun naapurikuntiin. Esitetystä muodosta ympäristötaidemaksu on epäoikeudenmukainen, koska maksu ei kohdennu maksajan alueen viihtyvyyden parantamiseen vaan minkä tahansa alueen ympäristötaiteeseen. Helsingissä ympäristötaide on kohdistettu niille alueille, joilta ympäristötaidemaksu on peritty. Mikäli Hiukkavaarassa olisi ollut halukkuutta vapaaehtoiseen ympäristötaidemaksuun, siellä kaupunki olisi voinut koordinoida ympäristömaksun perinnän ja toteuttaa alueelle ympäristötaidetta Helsingin mallin mukaisesti. Esitetyn mallin mukaisen ympäristötaidemaksun epäoikeudenmukaisuudesta kertovat esityksessä näytetyt laskelmat siitä, että jos reuna-alueet jätetään pois ympäristötaidemaksun piiristä, rahaa kertyy vain n. 6000 euroa. Käytännössä esitetyn mallin mukaisessa ympäristötaidemaksussa reuna-alueet maksavat keskusta-alueen ympäristötaiteesta suurimman osan.

Raimo Hämeenniemi, kaupunginvaltuutettu: Voisiko ympäristötaidetta ajatella myös teollisuushalleihin, mm. moottoritien varrelle.

Olli Rantala, suunnittelupäällikkö: Vastaan Matias Ojalehdon kritiikkiin, että mikäli ympäristötaidemaksua ei kerätä kaikilta alueilta ja ympäristötaide kohdennettaisiin vain niille alueille, joilta maksu peritään, ei reuna-alueilla voisi toteuttaa ympäristötaidetta, koska niillä alueille ei luovuteta tontteja. Lautakunnan esityksen mukaisessa ympäristömaksussa ympäristötaiteelle kertyisi vain n. 6000 euroa vuodessa, mutta jos ympäristötaidemaksu rajattaisiin koskemaan vain yli 1200 k-m² hankkeita, kertymä on jo huomattava, mutta maksun piiristä rajautuu pois pienet taloyhtiöt.

Matias Ojalehto, sivistys- ja kulttuurilautakunnan puheenjohtaja: Olen tyytyväinen, että sivistys- ja kulttuurilautakunnan esittämiä huomioita on uudessa ympäristötaidemaksuesityksessä otettu huomioon. Esityksessä maksu kuitenkin määräytyy vielä rakennusoikeuden mukaan, eikä rakennettavan kerrosalan mukaan kuten lautakunta esitti.

Suvi Helanen, kaupunginvaltuutettu: Keskusteluissa on noussut esille, ettei reuna-alueilla ole käytännössä tontinluovutusta. Miksi pidetään tärkeämpänä saada aikaiseksi ympäristötaidemaksu, eikä pohdita miksi reuna-alueille ei rakenneta.

Matti Matinheikki, apulaiskaupunginjohtaja: Ympäristötaidemaksu on lähtökohtaisesti positiivinen asia, jossa yhdyskuntalautakunta tarjoaa sivistys- ja kulttuurilautakunnalle keinon kohentaa kaupungin kulttuuriympäristöä. SiKu voi itse päättää mihin alueeseen kerätty ympäristötaidemaksu kohdennetaan. Uudessa esityksessä maksun piiristä on rajattu pois pien- ja kasvuyritykset.

Yhteenveto, kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Juha Hänninen:

Tehdään hyvää, vaikka menee taloudellisesti heikosti. Tänä aikana tarvitaan rohkeutta, hulluutta ja unelmia huomista varten. Tarvitaan rehellisyyttä, kohtaamismahdollisuuksia, tapahtumia, uusia asukkaita ja palveluita, joilla luodaan edellytyksiä elinvoimaiselle keskustalle. Kehitetään vesielementin hyödyntämistä merellä ja suistossa: Oulussa on hienoja rantoja, mutta paikkakunnan tuppukylämäisyydestä tulee päästä eroon. Siirrytään ongelmien luettelemisesta ratkaisuihin. Tavoitteena raikas Oulu!

Tilaisuuden päätös, yhdyskuntalautakunnan puheenjohtaja Risto Kalliorinne:

Oulussa kaupunginvaltuuston keskustelua hallitsevat Sote, kouluverkot ja viime aikoina talous. Kaupunkisuunnitteluun liittyviä keskusteluja syntyy todella harvoin. Jokavuotinen tontinluovutusmäärä ja joskus yksittäiset asemakaavat tai rakennushankkeet saattavat nousta keskustelun keskiöön, kuten vaikka aikanaan Kastellin koulu tai kallioparkki. Nyt näyttäisi että ympäristöaidemaksu, joka on taloudelliselta merkitykseltään mitättömän pieni, näyttää herättävän intohimoja. Yhdyskuntalautakunnan profiili on Oulussa matala, toisin kuin muissa suomalaisissa kaupungeissa, kuten vaikka Helsingissä. Elokuussa yhdyskuntalautakunta teki opintomatkan Helsinkiin ja Vantaalle, oppiakseen sieltä muiden kaupunkien hyviä käytänteitä ja opintomatkoja olisi hyvä tehdä vastaisuudessakin. Matkalta saatiin paljon innostusta ja eväitä arkkitehtiohjelman laatimiseen. Kaupunkisuunnittelu on kunnan keskeisintä toiminta-aluetta ja se koskettaa kaikkia kuntalaisia. Kaupunkisuunnittelun päätökset vaikuttavat kymmenien ellei satojen vuosien päähän, joten olisi tärkeää saada Oulun kaupunginvaltuustossa enemmän keskustelua kaupunkisuunnitteluun liittyvistä asioista. Kirjoitin vasemmistoliiton kunnallispoliittiseen ohjelmaan 2012: "Kukaan ei halua asua kunnassa, joka on ruma ja jossa ei tapahdu mitään", joka muotoiltiin lopulta muotoon "kamppailemme rumuutta ja tylsyyttä vastaan". Toivonkin, että tämän seminaarin jälkeen me Oululaiset kaupunginvaltuutetut puolueeseen katsomatta kamppailemme rumuutta ja tylsyyttä vastaan.